

DINSDAG 10 APRIL 1945

Pools opperbevel

Tot 10 april 1945 stond de Belgische eenheid van majoor Blondeel onder bevel van de 4th Canadian Armoured Division. Op 10 april 1945, de dag dat de buitengebieden van de gemeente Hoogeveen werden bevrijd, is dit gewijzigd. De Belgen van majoor Blondeel stonden sindsdien onder opperbevel van generaal Stanislaw Maczek, en zijn 1st Polish Armoured Division. Maczek en zijn troepen stonden weer onder bevel van Lieutenant-General Guy Simonds van het II Canadian Army Corps. Dit II Canadian Army Corps maakte weer deel uit van de First Canadian Army, met aan het hoofd de Canadese generaal H.D.G. Crerar. Deze had ook het opperbevel over alle andere Canadese eenheden die bij de bevrijding van Hoogeveen betrokken waren. De eerste eenheden van de Poolse divisie waren maandag 9 april in Coevorden gearriveerd. Van daaruit zouden ze de oostelijke delen van Drenthe bevrijden, samen met de Belgen. Het eerste gebied van de gemeente Hoogeveen dat ze 10 april zuiverden was Elim.

Elim bevrijd

Dinsdag 10 april denderden de Belgische jeeps wéér over de Perebomenweg en de Carstendijk. De BS van Elim kon nu veilig bovengronds komen. Dit keer kwamen de geallieerden niet als patrouille, maar om het gebied uit te kammen op achtergebleven Duitse militairen. Een viertal jeeps had even contact met de plaatselijke bevolking en reed daarna verder over de

voor. Hendrik Wimmenhove nam als commandant van de plaatselijke BS de leiding bij het "innemen" van café Van der Weide, het hoofdkwartier, en het organiseren van de arrestaties van plaatselijke NSB'ers. Een viertal mensen werd vrijwel direct opgepakt, zonder dat er enige weerstand gegeven werd. Ze werden even in bewaring gesteld in café Van der Weide, waarna ze overgedragen werden aan de BS van Hollandscheveld. In het café stonden enkele bedden, die gebruikt werden door dienstdoend BS-personeel. Wimmenhove had een rooster opgesteld, volgens welk men wacht diende te lopen. Dag en nacht werd er wacht gelopen en waren er BS'ers bereikbaar bij het café.

Na de arrestaties van de eerste dag (Hervormde NSB'ers door Hervormde BS'ers, Gereformeerden door Gereformeerden) was er eigenlijk niets meer te doen. Eén keer werd later een auto aangehouden, die vanuit de richting van Nieuwlande op Elim af kwam. Er was net bericht geweest dat er voortvluchtigen in aantocht konden zijn, de reden dat er in die periode nog steeds wacht gelopen werd. De auto werd aangehouden en de bestuurder werd

Een deel van de BS van Elim, voor Café Van der Weide. Van Links naar rechts zien we commandant Hendrik Wimmenhove, Hendrik Duinkerken, Klaas Bisschop, Johannes Booy en Steven Santing. Ze dragen twee verschillende armbanden. Klaas Bisschop heeft een meerkleurige band. Anderen dragen de oude oranje band. Ze zijn bewapend met het Lee Enfield geweer. Wimmenhove heeft een pistool.

Luitenant-Generaal Guy Simonds, bevelhebber

Carstendijk. Meer stelde de bevrijding van Elim niet

van het 2^e Canadese Legerkorps.

naar zijn papieren gevraagd. "Weet je wel wie ik ben?" vroeg de bestuurder. "Al was je de burgemeester van Coevorden!", was het antwoord. Dat nu net niet, maar het bleek te gaan om provinciaal KP-leider Hemke van der Zwaag ("Arie"), waarnemend burgemeester van Oosterhesselen.

Hollandscheveld bevrijd

De jeeps met Belgen denderden die 10e april over de Carstensdijk richting Zuideropgaande. Bij de brug bij café Fieten stelden ze zich zo op, dat ze met hun mitrailleurs de hele omgeving onder schot konden houden. Twee jeeps op de oostkant van de brug, één met de neus naar het zuiden, de ander met de neus naar het noorden, en twee jeeps in dezelfde positie op de westkant van de brug. De mensen stroomden uit de huizen. De Belgen hadden daar contact met de plaatselijke BS en kregen informatie over mogelijke weerstand en deserteurs. Ten westen van de Riegshoogtendijk, in de omgeving van de Carstensdijk, woonde "De Piepe". Hij en twee van zijn zonen waren fanatieke Landwachters en hadden op dat moment ondergedoken SS'ers in huis. Om

geen risico's te nemen, werd besloten zijn woning door de Belgen te laten benaderen. Afgeladen met soldaten en kinderen, nagelopen door de rest van het publiek, ging het op "De Piepe" aan. Plotseling werd er op hen geschoten. Iedereen moest platliggen en kroop zo mogelijk in een sloot. Een SS'er sloeg op de vlucht, over de landerijen van "De Piepe" in westelijke richting, weg van de jeeps. Ze gingen hem na en hij gaf zich over. De SS'ers werden afgevoerd. De jeeps gingen verder. Er konden nog meer deserteurs in het gebied zitten.

Het verhaal ging dat er nog soldaten in de bossen zaten. Twee jeeps reden vanaf het Zuideropgaande het Schapendijkje op. Dit dijkje lag waar we nu het Jufferspad vinden, en stelde hen in staat om met de jeeps het bosgebied tussen Hollandscheveld en Elim te benaderen. Dolenthousiaste omwonenden kwamen hen al vanuit het oosten tegemoet lopen, getooid met Oranje en vlaggen. De Belgen vertrouwden het niet. Na een eerste bevel vlogen ze uit de jeeps en namen in de sloten en de weilanden rond het Schapendijkje gevechtsposities in, waarbij de mitrailleurs en andere vuurmonden gericht werden op het feestvierende publiek. Met dat de feestgangers dichterbij kwamen, klonk een tweede bevel. De wapens gingen weg. De Belgen hadden doorgekregen dat het toestromende publiek goed volk was en lieten daarop de onstuimige ontvangst over zich heen komen. De jeeps werden naar Koert Vaartjes geleid, aan het Oostopgaande. Daar zaten twee SS'ers in huis, die meegenomen werden. Daarna reden ook deze jeeps naar "De Piepe". Met dat ze vanaf de Riegshoogtendijk de wijk opreden, werd een waarschuwingssaldo gegeven. De bewoners renden uit huis met een wit laken. De SS'ers waren hier al weg.

Ook in de bossen rond het Kerkhofdijkje bleken nog soldaten te zitten. Twee jeeps reden via de Riegshoogtendijk en de Kerkhoflaan (nu Otto Zomerweg) naar het kerkhof en verder. Ze werden gevolgd door fietsende jeugd en een meisje van een jaar of 18, 19. Voorop reed een burger op zijn fiets. Het was een lange man, in een blauwe overall, brede riem om zijn middel en een band om zijn arm. Hij reed op een damesfiets. Jongeren van de Krakeelse Wijken liepen de jeeps tegemoet. Ze droegen Oranje petten. Willem Koster had die gedurende de oorlog in zijn winkel verstopt gehouden, en verkocht ze vanaf de 10de april voor een kwartje per stuk, zolang de voorraad strekte. De jeugd liep ermee door een omgeving waar nog Duitse soldaten konden zitten. "Jongens, pas op, het is nog niet veilig!" werd er vanuit de jeeps in het Nederlands geroepen. De soldaten in de jeep zagen er gevaarlijk uit, want ze hadden lange patroonbanden over hun schouders. Het leek tegen dovemansoren gezegd te zijn. De jeugd ving de jeeps op en leidde de bevrijders naar de grote, oude beukenbomen, die nog steeds even voorbij het kerkhof aan de Kerkhofdijk staan.

Een viertal Luftwaffe-soldaten zat in een sloot te wachten. Ze droegen geen pet meer. Met het geweer in de aanslag maakten de Belgen een kring rond de soldaten, de geweren en mitrailleurs met de lopen het bos in richtend. Was het een valstrik? Er was geen gevaar, gelukkig. Ernstig kijkend speurden de soldaten ogen naar onraad tussen de bomen. Ze fouilleerden de manschappen en lieten ze instappen. Een van hen moest met gespreide benen voorop de motorkap van de jeep zitten. Ze reden langzaam over een onverharde oneffen Kerkhoflaan richting Riegshoogtendijk, waar ze afsloegen in de richting van Slagharen. De deserteurs gingen lachend mee, herinnerden zich de ooggetuigen, de kinderen van die dagen. Deserteurs en kinderen waren blij dat de oorlog was afgelopen.

Nog verder noordwaarts was de BS van Nieuwlande al actief geweest. De BS-groepen trokken zich blijkbaar niets van gebiedsgrenzen aan. De 31ste Wijk zou zowel door die van Noordscheschut als die van Hollandscheveld bestreken kunnen worden, maar zeker niet onder Nieuwlande vallen. Albert Nijwenning en enkele kameraden hadden gehoord dat er op de 31ste Wijk enkele SS'ers ondergedoken waren. Deze bleken in burger in de tuin aan het werk te zijn. Het waren Nederlanders en de mensen waarbij ze in huis waren hadden er geen weet van wat ze onderdak boden. Ze waren dan ook stomverbaasd dat hun onderduikers gearresteerd werden. Ze werden via de Kerkhofdijk naar Nieuwlande overgebracht.

Onderweg moeten de BS'ers en hun gevangenen de deserteurs gepasseerd zijn die zich bij de oude beuken ophiielden, maar deze achtten het blijkbaar verstandiger zich nog schuil te houden. De deserteurs werden in Nieuwlande in de politiecel geplaatst, waar ze maar even vertoefden. Hemke van der Zwaag, Beukema en Nijhof van de politie kwamen terug uit Coevorden, waar ze contact gelegd hadden met de bevrijders. Toen hij van de arrestatie hoorde, liet Van der Zwaag duidelijk merken dat het hem niet aanstond. Wat ze gedaan hadden was véél te gevaarlijk geweest! Hij kreeg van Albert als antwoord: "*We hebben ze netjes in de cel gedaan, je redt je er maar mee!*" Ze werden daarop direct door Van der Zwaag en Nijhof naar Coevorden overgebracht.

Duitsers aan de vaart bij Noordscheschut

De woorden van Hemke van der Zwaag waren niet uit de lucht gegrepen. Hollandscheveld, Elim en Nieuwlande konden als bevrijd beschouwd worden, maar ten noorden van de (Verlengde) Hoogeveensche Vaart lagen in Noordscheschut en Nieuweroord nog steeds Duitse soldaten van de groep van Hauptmann Specht uit Hoogeveen. Bij Nieuweroord werden op de wijken ten zuiden van de vaart de eerste vlaggen al uitgestoken. "We zijn bevrijd gebied", zeiden de mensen onder elkaar. Niemand realiseerde zich dat ze zich nog binnen

schootsafstand van de Duitsers bevonden. De BS van Noordscheschut, eveneens al voorzichtig actief, maande de mensen de vlaggen zo snel mogelijk weer in te halen. De mensen werden erop gewezen dat er geen enkele garantie was dat de Duitsers niet weer over de vaart zouden komen. Vertwijfeld volgden de mensen de wijze raad tenslotte op. Waren ze nu wel of niet bevrijd?

Ten zuiden van Noordscheschut waren de Duitsers inderdaad weer actief geworden. Er lagen enkele soldaten in de wal van de 31ste Wijk, ter hoogte van de huidige snelweg. Het waren ongeveer drie mannen, waarschijnlijk verkenner, onder meer bewapend met pantservuisten. Ze werden in de gaten gehouden door de omwonenden, die met angst en beven een Belgische jeep over de Riegshoogtendijk in hun richting zagen rijden. De mensen liepen op de Duitsers aan, vrezend voor het leven van de bevrijders. "*Potverdomme, die schiet ze daa'k zo dood!*" dachten ze, denkend aan de pantservuisten en de relatief onveilige jeep. Tegelijkertijd vreesden ze voor hun eigen boerderijtjes, als het op die plaats tot een treffen zou komen.

De verhalen over verbrande boerderijen elders waren ook hier doorgedrongen. Ze beduidden de Duitsers toch alsjeblieft kalm te blijven. De jeep reed rustig door, speurend naar onraad. Gezien de activiteiten van de omwonenden, moet de aandacht van de bevrijders ook op de wal van de 31ste Wijk gericht zijn geweest. De jeep kwam tot stilstand, naar schatting 250 à 300 meter van de Duitsers verwijderd. De Duitsers gingen weg, dreigend dat alles hier er aan zou gaan. De omwonenden kregen de schrik nog meer te pakken. Dood en verderf, werden ze mee bedreigd. Wat zou er gebeuren en wat was enkel dreigen? De met een zware mitrailleur bewapende jeep ging daarop ook weer zuidwaarts. Geen van de partijen wenste op dat moment een confrontatie.

Op de fiets op verkenning

Tegen de avond waren de jeeps weer teruggetrokken op Coevorden. Hun aanwezigheid was maar van korte duur geweest. Net lang genoeg om Hollandscheveld en Elim van deserteurs te ontdoen. Vanaf dat moment lag het gezag tijdelijk in handen van de BS. Een eenzame fietser, de toen 21-jarige J. Boers, fietste zo rond 17.30 uur met mooi weer van Noordscheschut over de Riegshoogtendijk naar de Braamberg in de hoop nog wat geallieerden te zien. Alles wat er nog te zien was, was een klein vliegtuigje dat wat rondcirkelde. De "ogen" van onze bevrijders. Hollandscheveld, Elim en Nieuwlande waren bevrijd, dat wel. Maar de vrijheid was nog maar heel dun. Pas dan, wanneer de Duitsers ook langs de grenzen waren verdwenen, was het gebied helemaal veilig.

Een zwaar bewapende jeep met enkele Belgische parachutisten, zoals ze ook door de velden rond Hoogeveen en Hoogeveen zelf reden, op 10 en 11 april 1945.

Belgische rapporten

De dagrapporten van de Belgische troepen waren summier, als er weinig of niets was gebeurd tijdens een patrouille. In dat opzicht is dit het zelfde beeld als wat we zien in andere logboeken van de eenheden die bij de bevrijding van Hoogeveen betrokken waren. We vinden er eigenlijk alleen hoofdlijnen en belangrijke incidenten in terug, verder niet. Maar op basis van de feitenkennis over wat er 10 april is gebeurd in de gemeente Hoogeveen, is het rapport over Larkswold ineens heel duidelijk. Op 9 april patrouilleerden de jeeps van het A Squadron van luitenant Romnée via De Krim naar Slagharen. Op 11 april reden ze via Noordscheschut naar Hoogeveen. Wat deden ze de 10de april? Patrouilleren in het gebied er tussenin, tussen De Krim/Slagharen en Noordscheschut, dus in Elim en Hollandscheveld? In Blondeels eindrapport lezen we bij 10 april 1945:

"A Squadron: Patrouilles naar Steenwijksmoer. Enkele krijgsgevangenen meegenomen."

Het is ondenkbaar dat de patrouilles de hele dag in Steenwijksmoer zijn blijven staan. De getuigenissen van de Hollandschevelders, die Nederlandstalige militairen met jeeps uit het oosten zagen komen, zeggen genoeg. De meest voor de hand liggende verklaring is, dat ze onder meer de hoofdweg van Steenwijksmoer naar Dalerpeel gevolgd zijn, en tevens via De Krim in Nieuwlande, Elim en

Hollandscheveld uitkwamen. Kortom, ze kanden het hele gebied tussen De Krim/Slagharen en Noordscheschut uit. Dat ze die dag ook in De Krim waren, werd bevestigd door andere getuigen. Deze uitleg van de gegevens uit het eindrapport werd schriftelijk ondersteund door Blondeel persoonlijk. De kwestie is aan hem voorgelegd, en hij beaamde de conclusie dat zijn eenheid de 10de april het tussenliggende gebied veroverde. Citaat uit zijn brief van 3 februari 1995: *"Uw 'werkhypothese' is volgens mij correct."* Zo vallen alle stukjes informatie naadloos in elkaar.

Gevangenen richting Spier

Noordelijk van Hoogeveen liepen die 10^e april 14 mannen met hun handen in hun nek naar Spier. Het zijn de Hoogeveense mannen die volgens de verraadster de Franse parachutisten geholpen zouden hebben, en zelfs zouden hebben meegevochten. Hayo Wubs, is dan al dood geschoten. Voor de gevangenen was het duidelijk dat het de Duitsers menens was. Ze verzetten zich niet, en er werd geen vlucht poging ondernomen. Bij Nuil werden de mannen op de fiets ingehaald door Henny Lunenburg, dochter van Reinder, en haar tante Hilly, de vrouw van Johannes Lunenburg. Die waren naar Pesse gefietst, en kregen daar te horen dat ze mannen inmiddels in noordelijke richting waren vertrokken. Ze fietsen hen na en mochten met de gevangenen praten, terwijl ze met hen mee liepen.

De mannen vertelden dat ze op transport waren gesteld naar kamp Westerbork. Ze hadden honger en dorst. De dames fietsten terug, naar Peter Fieten, die ze goed kenden. Daar kregen ze eten en drinken mee. Ze reden weer naar de gevang-

enen. Ze kwamen te laat. De mannen waren al in Spier. Spier was afgezet, zodat ze niet verder konden. Een Duitse soldaat snauwde hen toe dat de mannen geen eten meer nodig hadden. Onverrichter zake zijn ze terug gegaan en hebben het eten bij Peter Fietsen terug gebracht. De vrouwen waren net buiten Spier, toen ze op de achtergrond hevig hoorden schieten. Ze werden ongerust over het lot van de mannen. Er zou hen toch niets overkomen zijn. Het was te laat. De mannen waren allemaal dood. Toen ze in de buurt van Nuil kwamen, hoorden de dames hevig schieten uit de richting van Pesse. Later bleek dat dit het moment was geweest waarop in het dorp een gevecht uitbrak tussen de Duitsers en de Manitoba Dragoons, verkenners van de Canadezen. Tot hun schrik werden de dames ook nog aangehouden door vluchtende Duitsers. Die vorderde een van de fietsen. Samen op één fiets zijn ze over binnenwegen en heidepaadjes op huis aan gegaan.

Inmiddels was bij Spier het lot van de mannen bezegeld. Vermoedelijk omdat de weg naar Westerbork te lang en te ver was, en in het zuiden het geschut al was te horen van de Canadezen, werd besloten de gevangenen te vermoorden. Even ten noorden van Spier werden de gevangenen overgenomen door leden van de Grüne Polizei, die in een vrachtwagen van de kant van Beilen kwamen aanrijden. Hun commandant heette Jung. De 14 mannen werden een bosweg ingedreven. Zo'n 50 meter van de weg af, werden ze alle 14 tussen 12.00 en 13.00 uur met een nekschot vermoord. Dit door zes Duitsers, onder commando van Jung. Volgens inwoners van Spier riep één van de gevangenen vlak voor het dodelijke schot nog "Leve de Koningin!".

Op de plaats waar ze gedood werden is later een kruis geplaatst, met erop de tekst dat het monument herinnert aan 21 doden. De 15 weggevoerde mannen (geteld inclusief Wubs) en de in hun woning vermoorde leden van de familie Scholing maakt samen 19. De 20^e was Johan Dhont uit Dordrecht, voormalig medewerker van de watervoorziening van het NAD-kamp en het Duitse kamp van Ten Arlo. Hij werd dood aangetroffen in het Spaarbankbos, evenals de 21^e, Albert Eggen van Zuidwolde. Maar die 20^e en 21^e staan dus feitelijk los van de andere doden, en het getal 21 op het monument is een vergissing. Toen de snelweg van Beilen naar Hoogeveen door het bos werd aangelegd, werd de plaats van de moord onbereikbaar, omdat deze net op de westkant van de weg kwam te liggen. Het kruis is toen verplaatst naar de oostkant van de snelweg, en is daar nu nog steeds te vinden, even ten noorden van Spier.

Verkenners van het D Squadron bij Fluitenberg

De Wijk was inmiddels ook bevrijd. Daar werd het D squadron van de Manitoba Dragoons gelegerd. Van daaruit kwamen dinsdag 10 april vijf pantserwagens oostwaarts rijden. Ze reden via Koekange, de Ossehaar en Echten naar Fluitenberg. Van daaruit

zou het richting Hoogeveen, waar ze op de Duitsers stootten. Over en weer werd geschoten. Twee jonge vrouwen kwamen tussen de vechtende partijen in te staan. De Canadese wagens zelf hebben ze niet gezien. Annie Thalen, leerlinge van de huishoudschool aan de Pesserstraat, was samen met haar vriendin Janny de Groot op stap om bij een boer nog wat melk te halen. *"Het was een wat trieste grauwe voorjaarsdag. Maar daar gaven wij niet om. Wij waren nog tieners van zo'n 16, 17 jaar. De oorlog had ons wel geleerd dat we flink en sterk moesten zijn. Wilde je wat extra voedsel bemachtigen, dan moest je er op uit. Zo liepen we samen richting Pesserstraat, over de spoorwegovergang en sloegen af bij de Fluitenbergseweg.*

Bij verschillende boeren vroegen we om wat melk. In de verte hoorden we gerommel van schieten en gevechten. Maar wij waren wel wat gewend en overmoedig liepen we steeds verder. Want we hadden nog steeds geen melk. Halverwege het toen daar gelegen fietspad naar Ruinen besloten we, om toch maar terug te keren. We hadden ook geen idee hoe laat het was. Opeens hoorden we een vuurgevecht niet zo ver weg. We zagen een groepje Duitse soldaten met een paar oude fietsen en een kinderwagen, waarin ze spullen hadden liggen. Ze liepen in de richting van het Spaarbankbos. Hun gezichten stonden angstig en ze waren voortdurend op hun hoede voor wat voor hen de vijand was, voor ons de bevrijders. We realiseerden ons toen, dat we midden tussen een vuurgevecht zaten. Ter hoogte van de boerderij van Zinger zagen we een Duitse soldaat doodgeschoten in de sloot langs de weg liggen. De helm naast zijn hoofd, dat gewond was. Wat waren we toen bang. (Noot: Deze soldaat heette Hans Freytag.)

Even verder, ter hoogte waar nu een transformator staat, lagen Duitse soldaten in het weiland met het geweer in de aanslag. Ze sommeerden ons dat we niet verder mochten. Inmiddels waren er nog een paar mensen bij gekomen onder wie de grote meneer Houwer, hoofd van de Openbare ULO-school. Hij sprak met de Duitse soldaten. Ze vroegen of we Canadezen hadden gezien. Dat hadden we niet. Even later mochten we doorlopen. We wilden wel rennen. Maar meneer Houwer, onze beschermheer (zo zagen we hem toen) zei, dat we rustig moesten lopen. Dat hebben we gedaan, maar met schrik in de benen. Het kan fantasie zijn, het is al zo lang geleden, maar ik voelde me pas veilig toen we op de hoek Stationsstraat-Willemskade waren, waar toevallig opeens de zon door de wolken kwam."

Pesse brandt.....

De boerderij van de gebroeders Pol werd brandend achtergelaten. De Canadezen reden naar het noorden, naar Pesse. Wat men niet wist was dat in Pesse enkele dagen daarvoor een Duitse krijgsmacht was neergestreken. A.Smid vertelde:

“De spanning steeg, toen enkele dagen voor 10 april zes bussen in groene legerkleuren geveerd en geblindeerd, komende uit de richting Meppel, in Eursinge stopten. Er stapten een groot aantal van misschien wel 100-150 bewapende Duitse soldaten uit. Hun bewapening bestond uit gewone geweren, machinegeweren, handgranaten en ze droegen een pantservuist. Dit was een tamelijk nieuw antitankwapen voor gebruik op korte afstand. Toen werd ons wel duidelijk dat het kruispunt Eursinge zwaar verdedigd zou worden. Tot onze grote opluchting gingen de meesten weer in de bussen en verdwenen verderop in de richting Beilen. Naar schatting bleven zo'n 20-25 man hier achter onder leiding van een zekere leutnant Fintler. Die richtte zijn hoofdkwartier in bij de familie Evert Waning. De overigen werden ingekwartierd in de boerderijen van Hendrik van Lubek en Geert Moes en een klein aantal in de Molenhoek en in Café Moes. Het café Van der Linde (het Oude Jachthuis) werd ingericht als veldhospitaal, compleet met bedden, en van duidelijke vlaggen voorzien.”

Zo'n gecamoufleerde bus reed in die dagen ook door Hoogeveen.

Er was dus een kleine, maar goed bewapende krijgsmacht in Pesse gelegd, en die was niet van plan te vertrekken, bij de komst van de Canadezen. Er vond een treffen plaats met enige Duitsers bij de Molenhoek. Daar had zich een groepje Duitsers verschanst, dat heftig tegenstand bood. Geleidelijk werd het schieten minder. Eén soldaat was verscholen in een schuilkeldertje en wilde van geen ophouden weten. Hij werd tot zwijgen gebracht, toen een pantserwagen hem dicht naderde, en er een handgranaat in het gat van het schuilkeldertje werd gegooid. Een andere groep Duitsers had zich verschanst bij de boerderij van Jan Luchten Pol, Plaatselijk Bureau Houder van de Distributiedienst. De boerderij werd in brand geschoten en brandde volledig af, inclusief alle papieren, toewijzingen, bonnen, vergunningen enzovoort. De pantserwagens reden verder naar het noorden, naar Eursinge, het noordelijke deel van Pesse.

A. Smid uit Pesse schreef samen met zijn burens wat daar toen gebeurde: *“De eerste kogels die over Eursinge gingen op die bewuste 10^e april kwamen van de andere kant, namelijk van de parachutisten die in de nacht van zaterdag op zondag waren geland op Kralo. Ze hadden overnacht bij de familie Geert Kuik. Ze schoten op de Duitsers die in Eursinge bezig waren mangaten te maken. Ze*

trokken daarna weer terug achter de Bergkamp en we hebben ze later niet meer teruggezien. Ondertussen kwamen de Canadezen in vijf tanks van middelbare grote inderdaad via de Dorpsstraat in de richting van het kruispunt Eursinge. Langzaam en met de verrekijkers zoekend en turend naar mogelijke vijanden vorderde de opmars langzaam maar zeker. Vlakbij het kruispunt barstte het gevecht ineens in volle hevigheid los. Machinegeweren ratelden en de kogels floten door de lucht. Uit vele van die kogels kwam bij de inslag een straal vuur van ruim een halve meter. Het was dan ook geen wonder, dat de beide huizen van Geert Moes en Hendrik van Lubek door dit tankgeschut in een ogenblik van tijd in lichterlaaie stonden.

Bij Van Lubek zat een groep soldaten nog een laatste borrel te drinken in de kamer. Opeens floten de kogels naar binnen en spatten tegen de muren op. Iedereen vloog in paniek naar buiten. De eerste Duitser vloog zonder zich te bedenken de straat op en viel bijna op hetzelfde moment dood neer. Dat hier vermoedelijk met zwaar geschut is geschoten, blijkt wel uit een gat in de muur van plusminus 30

centimeter doorsnee. De andere soldaten waren wat verstandiger dan de eerste en bleven onder dekking van het huis, evenals Hendrik zelf, die achter het Oude Jachthuis langs, via Berend Lubbinge naar Bareveld vluchtte. Bij het laatste huis, van de familie Jan Bolding, kwam hij tot stilstand om een beetje van de schrik te bekomen. De beide brandende huizen lagen nog steeds in de vuurlinie en brandden uit. Geen mens waagde zich erbij.

Ondertussen gingen de drie voorste tanks, al schietende en zoekende, in de richting van de school. Ook onze boerderij kwam onder vuur te liggen. De kogels klaptten door de deuren en ketsten tegen de muren. Dit is nu nog op vele plaatsen zichtbaar. Meerdere malen ontplofte er

eentje met een vuurstraal, maar gelukkig net niet in hooi of stro. Het ging goed, dat meenden wij tenminste. Om inloop van soldaten zo veel mogelijk te voorkomen hadden wij alle deuren goed op slot gedaan, want inloop betekende schieten en beschieten met alle gevolgen van dien. Op een gegeven ogenblik werd er hard aan de deur getrokken, maar wij zaten met enkele andere bij ons in de aardappelkelder. Wij hadden weinig zin om er uit te gaan, maar het getrek en geschop hield aan, dus moesten wij wel even open doen. Het was leutnant Fintler die binnen stapte, even rondkeel en zei: "Woh sitzen Sie?". Antwoord: "In de kelder" Hij zei toen dat wij er uit moesten gaan en in de sloten liggen. Straks gaat het hele huis de lucht in en dan kunnen jullie er niet meer uit, riep hij ons nog toe.

Op hetzelfde moment begonnen de kogels weer te fluiten en te gieren. Wij gingen direct plat op de buik liggen, maar hij bleef rustig rechtop met zijn schouders tegen de muur staan, een groot pistool in de rechterhand, wachtend tot de "bui" over was. Daarna stapte hij groetend weg en wij hebben hem niet meer gezien. Wij hebben zijn raad opgevolgd en dat was maar goed ook, want toen wij buiten kwamen, stond er tot onze grote schrik ook al een paar vierkante meter dak in brand. We konden het gelukkig weer uit krijgen, zodat ons deze ramp bespaard bleef. Wel kreeg ik in die laatste ogenblikken, toen er weer een salvo over ons losbarstte, een mitrailleurkogel in de arm vlak boven de elleboog. Deze kogel bleef in de spier vlak onder de huid zitten. We hebben die er later met een scherp scheermesje uitgesneden, zonder dat er nadelige gevolgen van overbleven. Toen wij met het blussen klaar waren en naar de sloten liepen om dekking te zoeken, waren de drie eerste tanks de bocht bij Koop Steenbergen om en kwamen in onze richting. Toen moesten onze handen omhoog en ze vroegen ons waar de Duitsers waren. Wij wisten dat ook niet, wij zagen er ook geen meer.

Wij hebben toen nog een hele poos in de sloot gelegen, tot het gevecht wat afliep. Daarna zijn we naar de huizen van Evert Waninge en Berend Lubbinge gegaan, die ondertussen ook in vuur en vlam stonden. Zoals al gezegd is, gingen de drie voorste tanks in de richting van de school. De twee achtersten gingen in de richting Nuil. Al schietend gingen zij zachtjes voorwaarts tot aan de Hendrik Reindersweg. Ondertussen kwamen een stuk of wat Duitse soldaten uit hun dekking en sloegen de ruiten in van de boerderij van Evert Waninge. Ze sprongen naar binnen en openden van hieruit het vuur op de beide tanks. Die lieten zich dat niet zo maar wel gevallen en schoten flink terug. Het gevolg was dat ook deze oude, met riet gedekte, boerderij in een minimum van tijd een vuurzee was.

Het vuur van het brandende riet sloeg in een ogenblik over op de er vlak naast liggende boerderij van Berend Lubbinge, die ook totaal uitbrandde. De familie Waninge zat veilig in een zelfgemaakte schuilkelder. Zij merkten daardoor niet dat hun huis in brand raakte. Ze werden gewaarschuwd door

Hendrik van Lubek en Hendrik Haveman. Voor de veiligheid had Haveman een witte lap aan een hooivork gestoken. Toen zij aankwamen lopen, zagen zij nog een Duitse soldaat onder de brug over de Lake zitten, die er niet onder weg wilde komen. Haveman heeft hem toen net zo lang met de vork bedreigd dat hij er onder weg kwam en zich overgaf.

De beide tanks zijn tijdens en na het gevecht linksaf gegaan, bij de twee brandende huizen langs en hebben zich voor het Oude Jachthuis weer met de drie anderen verenigd. Zij zijn toen samen naar het DABO-plein gegaan. Daar hebben ze nog een poos opgesteld gestaan. Toen wij later op het DABO-Pleintje stonden bij de opgestelde tanks, hadden wij het gevoel dat wij door het vuur heen in een andere wereld terecht waren gekomen. Er zaten ook een aantal krijgsgevangenen bij, die zich de Amerikaanse sigaretten, de chocolade en de biskwie goed lieten smaken. Ze wekten niet de indruk dat ze ontevreden waren met de gang van zaken. Pesse bracht met vijf verbrande huizen een zware tol aan de bevrijding, maar materiële schade is weer te herstellen. Dit in tegenstelling tot het persoonlijk leed, dat ook aan zovelen in onze omgeving is toegebracht.

Toen we bij die opgestelde tanks op het DABO-pleintje stonden, kregen we nog een kleine teleurstelling. Deze tanks bleven niet, maar gingen weer terug naar het punt van af. We bleven die nacht achter in een soort niemandsland. Wat zouden de Duitse soldaten doen, die zo plotseling verdwenen waren, maar waarvan zo nu en dan nog wel een enkele opdook? Ze konden maar zo terug komen! Velen zijn die nacht niet naar bed geweest. We hebben de wacht gehouden, maar hoewel wij een paar keer voetstappen hoorden, gebeurde er niets. De andere morgen hoorden wij uit de richting Hoogeveen een steeds aanzwellend en zwaarder wordend gedreun van duizenden PK's. Dat kwam van de zware en lichte tanks, grote en kleine vrachtwagens, jeeps (nooit eerder gezien) en ander rollend materiaal van het Canadese leger dat de bevrijding compleet maakte!"

Tot zover de beschrijving van A. Smid, van het gevecht bij Pesse. De beschrijving van het gevecht maakt duidelijk dat Pesse op 10 april nog niet is bevrijd. Er is geen sprake van systematisch zuiveren van de streek, de omgeving is nog niet bevrijd, en 's nachts hoorden de mensen al weer laarzen door de straten. De Duitsers waren terug. Net als in Hoogeveen, Hollandscheveld, Moscou en Elim het geval is, is Pesse voor de bevrijding al bezocht door verkenners. Het gevecht van de 10e april was het gevolg van een ontmoeting tussen een eenheid verkenners en Duitsers, die fanatiek genoeg waren om zich niet terug te trekken.

In het logboek van de Manitoba Dragoons is niets te vinden over dit gevecht. Maar dat zegt niets. Er werd noch op 10, noch op 11 april 1945 iets gezegd over de activiteiten van het D squadron van

de eenheid. Van 11 april is er amper rapportage, ook niet van de andere squadrons. Het geeft aan hoe slecht zo'n logboek soms werd bijgehouden, want het is ondenkbaar dat een hele verkenningsseenheid helemaal niets zou doen, als de hoofdmacht in zicht is.

Dat we er zeker van kunnen zijn dat het hier gaat om verkenners van het D squadron, komt door de plaats waar ze vandaan kwamen (De Wijk) en de beschrijving van A.Smid. Hij spreekt van tanks, maar nergens is sprake van het zware bulderende geschut, dat daarbij hoort. Er is wel sprake van mitrailleurs en licht granaatvuur. Een gat in een muur van 30 centimeter was iets bijzonders, dat zeker, maar wanneer er sprake was van een tank, dan hadden er veel grotere gaten in de muren van Pesse gezeten, als de muren al niet waren weggeblazen. De beschrijving van Smid past dan ook het beste bij de Staghoude van de Manitoba Dragoons. Dit waren geen tanks, maar met hun draaiende geschutskoepel leken deze pantserwagens wel op een lichte tank. Ze hadden in de geschutskoepel een licht kanon van 37 mm, en hadden in iedere pantserwagen drie machinegeweren. Dergelijke als "tanks van middelbare grote" te omschrijven voertuigen, ware op dat moment in onze omgeving alleen in gebruik bij de Manitoba Dragoons.

Luitenant Romnée, commandant van de jeeps van het A Squadron, de Belgische eenheid die 85% van de toenmalige gemeente Hoogeveen bevrijdde.

Om welke Duitse eenheid ging het? Uit het notitieboekje van Hauptmann Specht wordt duidelijk dat in Pesse Majoor Jung zijn bataljonspost had. Hauptmann Specht viel onder diens bevel. Specht trok die 10e april met zijn manschappen vanuit Hoogeveen richting Pesse, op bevel van Jung, maar kwam niet veel verder dan Fluitenberg. Hij werd tegengehouden door vurende Dragoons. Ze stonden gecamoufleerd opgesteld en waren onbenaderbaar. Oberjäger Barker ging met zijn groep naar voren en wilde zich er heen werken, maar dat lukte niet. Gefreite Franke Erwin werd aan de arm gewond. Hij lag in een weiland en kon niet terug worden gehaald. Specht gaf een Duitsgezinde Nederlander de opdracht om deze gewonde in de schemering te bergen en trok zich terug op Hoogeveen. Tot zover Specht over Fluitenberg.

Wolfsbos

In de Wolfsbos had tot die 10^e april nog steeds het Duitse vliegtuig in een

weiland gelegen. Toen de Duitsers 's avonds weg waren, ontfermden zich de gebroeders Rijnvis erover. De gebroeders Jaap en Dirk Rijnvis hadden een scheepswerf. Ze kregen het verzoek, van personen die bij de ondergrondse bleken te zitten, het vliegtuig te verwijderen. Ze voeren met een bok door één van de Alteveerse wijken naar het oosten. De avond voor de bevrijding van Hoogeveen, het was dus op de 10de april 1945, werd het toestel gedemonteerd. Er was nog wel veel publiek bij het toestel, maar er was op dat moment al geen sprake meer van Duitse bewakers. Deze hadden zich met de rest van hun troepen terug getrokken. Het toestel was al niet meer compleet. De accu was er al uitgehaald door iemand die zijn naam er niet bijgezet had, zo constateerden de gebroeders Rijnvis bij het demonteren. De waarheid was dat, na het vertrek van de Duitse bewakers, meester Buter en zijn leerlingen autotechniek alles eruit gehaald hadden wat van waarde kon zijn bij de lessen op de ambachtsschool. Ook grote delen van de bedrading en andere delen van het dashboard

waren meegenomen. Een boer had een parachute meegenomen, terwijl anderen pakjes room en boter achter de stoelen weggehaald hadden. De romp en de vleugel van het toestel werden van elkaar gescheiden en los van elkaar in de bok gelegd. De andere dag werd de bok weer richting Hoogeveen gevaren. Het toestel lag enige tijd op de helling van Rijnvis. Wat er mee te doen? Uiteindelijk werd een doel gevonden. De motor werd aan de ambachtsschool geschonken. Hij diende als leerobject. De romp en de vleugel gingen uiteindelijk naar de Hoogeveense zweefvliegclub.

Hoogeveen

De Belgische parachutisten die Hollandscheveld en omstreken bevrijdden waren van mening dat het al te laat op de dag was om naar Hoogeveen door te stoten. Ze wisten niet wat ze in Hoogeveen aan zouden treffen. Ze wilden niet het risico lopen om nog tegen de avond in onoverzichtelijke gevechten terecht te komen. De wonderlijke conclusie die getrokken kan worden moet dan ook zijn dat Hoogeveen niet op de 10^e maar op de 11^e april bevrijd zou worden omdat de Belgische parachutisten in het buitengebied teveel vertraging opliepen met het oppakken en wegbrengen van gedeserteerde Duitse soldaten. Waren die er niet geweest, was Hoogeveen de 11^e april al ingenomen door de Belgische troepen. Dan was ook de Belgische rol later veel duidelijker geweest. Die conclusies konden getrokken worden toen op 11 april 2005 Alfons Meerpoel terug was in Hoogeveen en zijn relaas deed. Op de stoep van het stadhuis. Hoogeveen werd dus nog niet bevrijd, maar sommige verkenners waren er wel weer.

Zoals ze gezegd hadden, verschenen daar in hun jeep kapitein Jaap Staal, luitenant Johan Nijssen Wiegand en de Canadese luitenant Johan Steengracht van Mooyland. Ze parkeerden hun voertuig naast de Joodse begraafplaats aan de Zuiderweg (nu Oldenbandringhstraat). Ze spraken Geert Lubberts aan, wiens vader in de meidagen van '40 was gesneuveld. Geert wilde niet mee. Hij was bang voor Duitse represailles. Freek Gort ging nu wel mee. Hij deed de militairen voor hoe ze over de vernielde Juliana-brug konden klauteren. Kapitein Staal zag verderop een groepje Duitsers, bewakers van de Venesluis. Het was een Gefreiter (soldaat eerste klas) met vijf manschappen, uitgerust met semiautomatische geweren en twee pantservuisten.

Staal trachtte de Duitsers via een omweg te benaderen. De drie militairen slopen achter het ziekenhuis langs, door de bosjes, kwamen met een bok het Griendtsveenkanaal over, maar de Duitsers bij de Venesluis bleken al verdwenen. Ze waren er vandoor gegaan in noordelijke richting, maar liepen de drie militairen toch weer tegen het lijf. Ze werden opgepakt en meegenomen naar de Julianabrug in de Zuiderweg. Er hoefde niet meer over de brug geklauterd te worden. Er lag nu een bok voor hen klaar. Omstanders spuwden op de Duitsers en

goiden met graspollen en modder. De officieren verboden dat. De officieren stapten in hun jeep en vertrokken. De gevangenen liepen voor hen uit. Op de Zuiderweg stapte Nijssen uit en liep alleen met de soldaten verder. De andere officieren reden weg.

Zo rond 4 uur 's middags kwam er weer een gevechtswagen met enkele Canadese militairen via de Zuiderweg bij de vernielde Juliana-brug. Enkele militairen begonnen de brug op te meten, omdat men er later een Bailey-brug wilde leggen. Een andere Canadees stelde zich met een mitrailleur op bij het groentewinkeltje van Meinen op de hoek, om zijn kameraden te beschermen. Aan de overkant van de Schutstraat kwam vanaf de Hoofdstraat een vrachtwagen met open laadbak met Duitsers. Op een afstand van ongeveer tweehonderd meter werd de wagen door de Canadees onder vuur genomen. De banden werden kapot geschoten. De Duitsers sprongen eraf, zochten dekking in de steegjes tussen de huizen en schoten terug. Toeschouwers bij de brug hoorden de kogels op het dak en tegen de muren van het winkeltje ketsen en zochten dekking. Mevrouw Sybenga was door Canadese kogels gewond geraakt. Ze heeft het overleefd. Mevrouw Sybenga heette van zichzelf Jenke Dol (1880-1962). Ze was getrouwd geweest met Siebe Sybenga (1876-1936), die een kunstmeester had aan de Alteveerstraat. Ze woonde in de oorlog op het adres Schutstraat 45, even ten westen van het gebouw Irene.

De Canadezen sprongen in hun carrier (gevechtswagen) en reden snel achteruit de Zuiderweg af. Eenmaal op veilige afstand draaiden ze hun wagen en reden richting Ten Arlo. Om 19.30 uur draaiden twee Canadese pantserwagens vanaf de Alteveerstraat de Schutstraat op. Dit moeten eveneens Staghounds van de Manitoba Dragoons zijn geweest. Er ontstond opnieuw beroering onder de Hoogeveense bevolking. De mensen juichten, maar het was nog te vroeg. Ook deze gevechtswagens verdwenen langs de Zuiderweg. Op dat moment waren er nog steeds Duitse militairen in Hoogeveen.

De Duitse commandant liet het niet meer op grote gevechten aankomen. Hij liet op dinsdagmiddag 10 april de telefooncentrale oplazen. Dat was een definitief signaal van vertrek. Die centrale zat achter het postkantoor aan de Hoofdstraat. Rond 17.30 uur verzamelden zich soldaten met pantservuisten in de tuinen achter de woningen aan de Stationsstraat. Het leek alsof ze zich willen verdedigen tegen Canadezen die over het spoor zouden kunnen komen. In de avond en de nacht van dinsdag op woensdag verzamelden de meeste nog in Hoogeveen aanwezige Duitsers zich bij de marechausseekazerne aan de Pesserstraat. De Duitsers trokken die nacht weg over 't Noord, de Pesserdijk, Achterom en Tiendeveen. Een klein deel van de bezetters bleef achter in Hoogeveen of keerde zelfs terug, omdat de vlucht niet gelukte.

Zuidwolde officieel bevrijd

In het voorgaande is duidelijk geworden dat op die 10^e april de Canadezen heer en meester waren in het gebied van de voormalige gemeente Zuidwolde en met hun verkenningswagens tot bij Hoogeveen kwamen. Opmerkelijk is dan ook dat Zuidwolde pas officieel bevrijd zou zijn om 18.00 uur. Zo werd dat nogal eens te boek gesteld. Dat gebeurde door een groep onder commando van luitenant Dike, komend uit de richting van Balkbrug, zei men. Café Kroes werd in gebruik genomen als hoofdkwartier. Burgemeester Udemer werd gearresteerd. Gemeentesecretaris H. Jans werd waarnemend burgemeester. Het idee van het bevrijden van weer een zoveelste plaats was voor de Manitoba Dragoons inmiddels een zo dagelijkse gewoonte geworden, dat ze niet meer noteerden wat ze bevrijdden. Het waren slechts punten op een kaart geworden, al die plaatsen. In hun rapport over die 10e april lezen we de humoristische opmerking: *“Let’s hope we don’t ‘liberate’ a couple of towns in the process of moving from one spot to another.”* Laten we hopen dat we geen stelletje plaatsen bevrijden, tijdens het proces van verplaatsen van punt naar punt. Zuidwolde was één van die punten op de kaart die de 10e april al vroeg van Duitsers gezuiverd bleek. De formele ‘bevrijding’ om 18.00 uur die dag door luitenant Dike was geen bevrijding, maar een formele vestiging van het nieuwe gezag. Dike was zelfs geen commandant, maar een Nederlandse verbindingsman, zoals nu lijkt. Er was toen geen Duitser meer te zien om van bevrijd te kunnen worden, dankzij de Manitoba Dragoons.

De drie doden van Ten Arlo

De 10^e april waren ook de Binnenlandse Strijdkrachten al actief in Zuidwolde. Tot in Ten Arlo aan toe. Toen vonden ze namelijk tussen de verbrandde resten van het voormalige Duitse kamp Ten Arlo de stoffelijke overschotten van Hylle de Vries, Jan Schrottenboer en Klaas van der Haar. Timmerman Albert van der Haar van de begrafenisvereniging van Zuidwolde gaf hun overlijden aan op het gemeentehuis. Ze waren alle drie om 11.30 uur

overleden, werd in de akte genoteerd. Dat klopt dus niet. Dat was het moment dat ze werden gevonden en officieel dood waren. Dat houdt dus tevens in dat de BS al om 11.30 uur het kampterrein inspecteerde. Een stille getuige van die 10^e april is het gezamenlijke graf van de drie doden. Onduidelijk bleef of ze stierven op de avond van de 9^e april of de ochtend van de 10^e. Vandaar dat de dag dat ze gevonden werden, de 10^e, op de grafsteen werd gezet. Jo Reinders wist precies wat er met de ‘jongens’ was gebeurd. De 10^e april werd hem door de Binnenlandse Strijdkrachten gevraagd om doden te identificeren. Zo zag hij de ‘jongens’ terug, die hij had proberen te redden. Hij vertelde daarover: *“Meester de Vries is in een brandende barak terecht gekomen en is totaal verbrand. Ze hebben hem met de schop opgepakt en in de kist gelegd. Hij was alleen nog herkenbaar aan de vreemde munten in zijn portemonnee, die hij gebruikte bij het lesgeven aan de schoolkinderen. Van der Haar lag half verbrand in een brandende barak. Je zag nog een been en zo.....”*

Plunderaars uit Zuidwolde en Hoogeveen sloegen hun slag. Waarnemend burgemeester Harm Jans rapporteerde later aan de Militair Commissaris van het district Meppel: *“In de morgen van dinsdag 10 april 1945 trokken boeren en burgers met wagens erop uit om in het kamp te roven. Ik heb toen als secretaris de politie hierop geattendeerd. Deze heeft de bewaking van het kamp niet overgenomen uit vrees voor mijnen.”* Nadien stelde de politie alsnog een onderzoek in naar verdwenen spullen.

Flokstra en de onderduikers

De familie Flokstra woonde in De Weide, onder Zuidwolde, en had op het moment van de bevrijding 13 onderduikers. De laatsten daarvan kwamen pas enige maanden voor de bevrijding. Wanneer werd het gebied rondom de woning van de Flokstra's bevrijd? De Flokstra's waren goede bekenden van de familie Dunnink. De 10^e april was Dirk Dunnink in De Weide, dicht bij de woning van Flokstra. Dirk vertelde hierover: *“Op de dag van de bevrijding (ik was toen 16 jaar) zag ik met twee van*

mijn vrienden (Cor Hartgers en Louwy Bodegraven) de eerste Canadese soldaten en tanks bij de tweede sluis. Ik zal nooit vergeten toen ik boer Flokstra de oprijlaan van zijn boerderij af zag lopen, met tranen in zijn ogen, en ik hem hoorde zeggen: "Jonge, jonge, het is nu toch zover gekomen". Wij zagen ook nog Duitse militairen van Ten Arlo het straatje van Zuidwolde afkomen met de handen omhoog. Meer dan 60 jaar geleden! Waar is de tijd gebleven?"

De bevrijding werd die 10^e april ook als zodanig beleefd door de onderduikers van Flokstra. Sallo Braaf was een van hen. Hij schreef in zijn oorlogsdagboek over 9 april 1940: *"Maandagavond tegen half zeven echter hoorden we een hevig gebulder en even later begon het Duitse kamp (= Ten Arlo) te branden. Tegen half tien begonnen de laatste Duitsers aanstalten te maken om in de richting van Hoogeveen te verdwijnen, terwijl ruim elf uur de brug de lucht in ging. De beide landverraadsters met kind, die zich hier zonder hun beschermers niet meer veilig voelden, sloten zich bij hen aan, wat niemand van ons betreurde. Dat er nu al spoedig grote gebeurtenissen zouden volgen, stond voor ons wel vast en vol vertrouwen gingen we de nacht in."* De landverraadsters die Sallo noemde waren enkele NSB-vrouwen. Ze hadden onderdak gekregen bij de Flokstra's.

Sallo vervolgde over de 10^e april: *"De volgende morgen was ik reeds vroeg op, maar hoorde dat de Duitsers halverwege Hoogeveen nog in stelling lagen, wat natuurlijk teleurstellend was. Ik tenminste had gehoopt, dat Hoogeveen gedurende de nacht bevrijd was geworden. Tegen half twaalf echter kwamen de eerste Canadese tanks bij de brug en deze was zo slecht opgeblazen dat het maar even*

minuten voor één kwamen, met de witte vlag voorop de Duitsers, die in de zo juist genoemde stelling lagen, zich over gaven. Een grote tegenvaller was het echter toen deze eerste groep zich in plaats van naar Hoogeveen in de richting Echten verwijderde."

Conclusie: de 9e april vertrokken de laatste Duitsers laat op de avond uit De Weide. Op de 10^e april tegen 11.30 uur verschenen de Canadese verkenningswagens, de Staghouids, die opnieuw ten onrechte voor tanks aangezien werden. Op dat tijdstip werden in de verbrande resten van kamp Ten Arlo door de BS drie doden gevonden. Om 12.40 uur op die dag gaven de Duitsers zich over, die de stelling bij de Hoogeveense Vaart hadden moeten houden. De hele westzijde van Hoogeveen, het gebied van De Weide, lag nu open. Het werd gecontroleerd door de BS. Net als de rest van de toenmalige gemeente Zuidwolde is ook De Weide (toen deel van Zuidwolde) op 10 april bevrijd.

De gepantserde verkenningswagen van de Manitoba Dragoons, de 'Staghound'. Vanwege zijn vorm, geschutskoepel en bepantsering werd hij steeds door de ooggetuigen als 'tank' omschreven.

duurde voor wij er over konden rijden. Om twintig